

I projektet ingår en affischkampanj som kallas för Usla ursäkter. Här ett exempel: "Jag finansierar bara mord några gånger per år". Dessa kan gäster på länets krogar komma att se framöver.

FOTO: CARL HÄLLSTRÖMER

Jenny Hällerråd, t.v. och Anna-maj Velandar t.h. från teatergruppen Solvere. "Jag känner en beundran för krogpersonalen som har mod och engagemang och jobbar för något bättre", säger Jenny.

Elif Bardakci deltar på utbildningen som hon tycker är bra och adresserar ett samhällsmässigt stort problem. "Det är också viktigt för vår arbetsmiljö".

Så ska knarket bort från Dala-krogarna: "Beprövad metod"

Dalarna

Att arbeta i restaurang- och krogbranschen innebär inte bara att servera glada gäster mat och dryck. Det förekommer också möten med narkotikapåverkade personer som använder olagliga berusningsmedel i festandet. Att lära sig identifiera och få kunskap om hur det kan hanteras är därför av stor betydelse.

Av den anledningen har Länsstyrelsen tillsammans med fem kommuner i Dalarna, i samverkan med polis och krögare startat ett projekt där personalen utbildas i narkotikafrågor.

- Vinsten är att man får veta vad man ska göra och att det känns mindre läskigt att agera om man vet att andra också är med på tåget, säger Hanna Lundgren, samordnare för projektet på Länsstyrelsen.

Projektet heter Krogar mot knark och har funnits i Stockholm sedan 2001. Upprinnelsen var att både kroganställda och Polisen då uttryckte en oro över drogsituationen. Organisationen STAD (Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem) initierade tillsammans med myndigheter och krogbranschen detta som ett samverkansprojekt. Sedan våren 2023 har STAD ett nationellt

uppdrag att sprida kunskap om metoden Krogar mot knark, och nu har det kommit till Dalarna.

I länet har 18 krögare anmält sig för att utbilda både sig själva och sin personal. Kursen består av både föreläsningar och en interaktiv del, där deltagarna får prova på tänkbara scenarion som kan ske i krogmiljö. Den delen står teatergruppen Solvere för.

Det går till så att krogpersonal kastas in i en scen där denne ställs inför en eller flera drogpåverkade, och utifrån hur de reagerar agerar sedan skådespelarna.

- Vi kallar det för interaktiv teater, och genom det lär deltagarna sig att se och bemöta situationer där narkotika förekommer, säger Jenny Hällerråd från teatergruppen.

Vad säger deltagarna?
- De reaktioner vi får är att de tycker det är meningsfullt, och de är väldigt engagerade. Detta är en holistisk metod, med både teori och praktiska övningar som deltagarna uppskattar.

Elif Bardakci är en av deltagarna på kursen. Hon arbetar sedan ett och ett halvt år på restaurang Basta! i centrala Falun.

- Jag tycker det har varit intressant och lärorikt. Man blir uppdaterad på hur det ser ut med narkotika på restaurang och krog. Både bland gäster och personal.

Har du själv varit med om något tillfälle där dro-

ger förekommit?

- Ja, och då kallade vi på polis med en gång.

Hur gick det till?

- Då var det ett flertal personer som gick på toaletten samtidigt och kom ut påverkade med rödsprängda ögon.

Elif berättar att så fort de misstänker något så ringer de polisen.

- Vi gör våra iakttagelser och så får polisen ta över.

Har du också sett drogpåverkad personal?

- Nej det har jag inte.

Hur skulle du göra om det hände?

- Då skulle jag liksom fråga hur den mår känslomässigt och visa empati och att det finns hjälp att få.

Polisanmäler ni då också?

- Ja, då blir det polisanmälan också, såklart.

Mikael Hesselrud, brottsförebyggande samordnare på polismyndigheten berättar att metoden är ett sätt att arbeta för att få en narkotikafri och trygg miljö. Han är noga med att påpeka att man startar nu inte beror på någon akut situation.

- Det har inte ökat lavinartat utan detta är ett förebyggande arbete. Man kan se att det finns en alltmer liberal inställning och att fler och fler ser att droganvändande kan ske helt öppet.

Hanna Lundgren, brottsförebyggande samordnare på Länsstyrelsen har samma bild.

- Inställningen är mer liberal, det finns ökade riskfaktorer i samhället och kartläggningar visar att man ser mer knark hos gäster.

En viktig del i projektet är att förhindra att fler provar narkotika berättar Mikael.

- Det finns undersökningar som visar att nästan alla som testar första gången gör det när de är påverkade av alkohol. Det vill vi försöka minska, säger Mikael Hesselrud.

Konkreta exempel på hur det kan se ut på krogarna är att man använder till exempel toaletterna. Hanna Lundgren berättar att en del i projektet därför är att också se över den fysiska miljön.

- Till exempel se över ljuset i lokalen och att inte ha platta ytor som går att nyttja till drogmisbruk.

Ulrika Gustafsson-Lindberg, brottsförebyggande samordnare på Falu kommun berättar man kontinuerligt analyserar droganvändandet med flera olika metoder.

- Vi arbetar aktivt för att få en heltäckande bild. Vartannat år görs en så kallad fördjupad lägesbild som antas av kommunen. Man tittar på avloppsvatten, anmälningar från polisen, drogvaneundersökningar, till exempel ungdomsenkäten LUPP samt tillsynsändanden.

Vad har ni sett?

- Därifrån kan man dra slutsatsen att kokain i krog-

miljö ökar. Ingen dramatisk kurva, men det har ökat stadigt över tid.

På frågan om något konkret exempel på hur drogproblematiken kan yttra sig svarar Ulrika:

- Vi vet till exempel att personer, och ibland även Falubor bokar rum på hotellet och där använder droger. Då är det bra att personalen vet hur och vad de ska göra.

Att arbeta med att stävja bruket av narkotika i krogmiljö är viktigt ur flera perspektiv. Det är bland annat arbetsmiljöfråga och en trygghetsfråga. Men man vill också komma åt gängens inflöde av pengar.

- Syftet är att samverka

med polis, andra myndigheter och krögare. Vi vet till exempel att de kriminella gängerna får mycket av sina pengar genom droghandeln, och den är en orsak till det ökade våldet. Metoden som används här är beprövad och har visat sig ha effekt.

På vilket vis ser ni det?

- Det har gjorts enkäter med krögare, polis och de som arbetar med tillsyn. Och det man sett, gällande Stockholm, är att observationerna av narkotika i krogmiljö, samt även bruket av narkotika bland kroganställda minskat.

Carl Hällströmer
023-47515

carl.hallstromer@bonniernews.se

Fakta Krogar mot knark 18 krögare i Falun, Mora, Hedemora, Ludvika och Avesta deltar i projektet som har är uppdelad på fem komponenter:

- Utbildning. Ökad kunskap för personal inom nöjesbranschen ger enklare samarbete när påverkade gäster behöver hanteras. Finns en digital grundutbildning för all personal och en fysisk heldagsutbildning för nyckelpersoner.
- Samverkan mellan kommun, Länsstyrelse polis och krögare. Identifiera problem, utveckla arbetet och skapa gemensam syn.

- Fördjupad tillsyn. Utförs av polis eller kommunala handläggare och ska se till att lagar och regler följs. Dessutom egentillsyn, i form av översyn av t ex lokalernas utformning.
- Policyarbete mot knark hos krögare som visar hur arbetsplatsen ska arbeta mot narkotika i den egna verksamheten. Handlingsplaner för hur situationer ska hanteras.
- Offentligt ställningstagande av krögare som tar uttryck i affischer, dekaler, kommunikation på sociala medier med mera.